

Psykologisk institutt

Eksamensoppgave i PSY1016/PSYPRO4116 – Personlighetspsykologi I

Faglig kontakt under eksamen: Eva Langvik

Tlf.: 73 59 19 60

Eksamensdato: 14. desember 2016

Eksamenstid: 09:00 – 13:00

Hjelpemiddelkode/Tillatte hjelpemidler: Ingen

Målform/språk: Bokmål

Antall sider (uten forside): 1

Antall sider vedlegg: 0

Informasjon om trykking av eksamensoppgave

Originalen er:

1-sidig **2-sidig**

sort/hvit **farger**

skal ha flervalgskjema

Kontrollert av:

Dato

Sign

Besvar alle oppgavene

1. Gjør rede for Circumplex-modellen
2. Gjør rede for likheten og forskjellen mellom trekk og motiver
3. Gjør rede for genotype-miljø korrelasjon (genotype-environment correlation)
4. Gjør rede for Eysenck's personlighetsteori
5. Gjør rede for Freuds syn på strukturen av personlighet.
Gjør rede for de ulike teknikkene psykoanalytikere benytter for å avdekke det ubeviste
6. Gjør rede for ulike teorier om kjønnsforskjeller i personlighet

Høst 2016

Besvar alle oppgavene

1. Gjør rede for Circumplex-modellen

Løsningsforslag: Er å finne innenfor det disposisjonelle domenet. CM beskriver interpersonlig atferd ved hjelp av to dimensjoner, utveksling av varme (love) og status (dominans).

Fra slide: Leary og Wiggins beskriver interpersonlige trekk – sosial utveksling av

1. Status

2. Kjærlighet/varme

- Tre fordeler med Wiggins' Circumplex

1. Gir en eksplisitt definisjon av interpersonlig atferd

2. Spesifiserer forholdet mellom hvert enkelt trekk med alle andre trekk i modellen

- Beliggenhet (trekk som ligger nært er like)
- Bipolaritet (trekk rett ovenfor hverandre er motsatt)
- Ortogonalt (trekk vinkelrett ovenfor hverandre er uavhengig).

3. Inviterer til forskning på områder ved psykologisk fungering som er blitt oversett.

2. Gjør rede for likheten og forskjellen mellom trekk og motiver:

Stikkord/løsningsforslag: Felles for alle domene, forstå menneskelig atferd; hvorfor man gjør som man gjør.. Mot. Mer spesifikk på hva folk ønsker.

Intrapsykisk fordi: indre behov og drifter, motiver kan være ubeviste, belager seg på projektive teknikker.

Likt med Disp/trekk: Folk er forskjellige ift grad av motiv, disse forskjellene kan måles, -forskjellene er assosiert med livsutfall (motiver predikerer), forskjellene er relativt stabile, og gir oss svar på hvorfor mennesker gjør det de gjør. Forklarer atferd.

3. Gjør rede for genotype-miljø korrelasjon (genotype-environment correlation)

Løsningsforslag i stikkord: Svar: G-E-C omhandler ulike måter miljøet påvirker det genetiske uttrykket. Geners interaksjon med miljøet skjer gjennom Passiv G-E-C, hvor f.eks. foreldre gir både gener og miljø til barna. Reaktiv G-E-C skjer ved ulik respons til ulik genotype, og aktiv G-E-C oppstår når noen med en gitt genotype aktivt oppsøker og skaper sitt miljø (velger ekstremспорт). G-E-C kan være positive og negative (hemme og fasilitere).

4. Gjør rede for Eysenck's personlighetsteori

- Sentrale aspekt som må med: Eysenck PEN-modell (Psykotisisme, Ekstroversjon, Nevrotisisme), tre trekk, hierarkisk, som FFM, beskrives både i trekk-kapitlet og i det biologiske domenet. Stikkord: Fokus på teori, fysiologisk grunnlag, aktiverbarhet. Forskjeller i antall trekk og betydningen/nødvendighet av teori. PEN-modellen stammer ikke fra en leksikalsk tilnærming, men teoretisk. Fra slide om Eysenck sin modell: Eysencks biologiske personlighetsmodell•Tre supertrekk i PEN-modellen
- •Biologisk grunnlag for tekkene viktig
- •ARAS: ascending/øvre retikulær aktiveringssystem i hjernestammen
- •Hebb: Optimalt aktiveringsnivå

- •Likt aktiveringsnivå ved ingen/liten stimuli hos introverte og ekstroverte
 - •Forskjellen ligger i hvor aktiverbar man er (arousability)
 - Fra trekkforelesning: Neuroticism: Anxious, depressed, guilt feelings, low self-esteem, tense, irrational, shy, moody, emotional.
 - Extraversion: Sociable, lively, active, assertive, sensation -seeking, carefree, dominant, surgent, venturesome.
 - Psychoticism: Aggressive, cold, egocentric, impersonal, impulsive, antisocial, unempathetic, creative, though-minded.
 - Både N og P er normale trekk, men representerer disposisjoner. Formulerte teorier om den biologiske basisen. Fenotypiske personlighetstrekk linket til biologiske prosesser.
5. Gjør rede for Freuds syn på strukturen av personlighet. Gjør rede for de ulike teknikkene psykoanalytikere benytter for å avdekke det ubeviste
- Stikkord: den topografiske modellen som beskriver Id, ego og superego, det ubevisste, prebevisste og bevisste. Rørsystem og trykk-tank, ventiler osv metafor beskrevet i boken. ID: psykisk energi, behovstilfredstillelse, Ego, Executive of personality, sekundære tankeprosesser. Ego er rørleggeren. (utvikles i de to første årene, realitetsprinsipp). Superego, ved 5-årsalderen,- ønsker å stenge alle ventiler (jfr metafor i pensumbok), moralsk styringsprinsipp,
 - Teknikker for å avdekke det ubeviste: Målet med psykoanalyse er å gjøre det ubeviste bevisst. Standardteknikker er: Fri assosiasjon, drømmer og drømmeanalyse (manifest og latent innhold). Projektive teknikker
6. Gjør rede for ulike teorier om kjønnsforskjeller i personlighet:
- Kjønnsforskjeller omtales i flere kapitler, men her bør fokuset ligge på kap 17(16 i gammel bok). Teoriene som gjennomgås er Sosialiseringsteori(sosial læringsteori), Hormon-teorier(x:testosteron) og Evolusjonspsykologisk teori. Boken skisserer også et integrert perspektiv. Fra slide (NB- ikke ventet at alt herfra skal med): Hva er problemet med å studere kjønnsforskjeller?
- Reflekterer egentlig bare kjønnsstereotyper og ikke objektive beskrivelser av virkeligheten
 - Strider mot de ”egalitære idealene” og visse politiske agendaer
 - Feiltolkning av små og marginale forskjeller der kjønnslikhet og variasjon INNAD i kjønnene er mer typisk enn gjennomsnittlige forskjeller mellom kjønnene
 - Historiske milepæler: Maccoby & Jacklyn (1974) ”The psychology of sex differences”; 1992 krav om inkludering av begge kjønn ved søkning av midler til forskningsprosjekter. Sosialisering og Sosial rolleteori (Bandura, 1977; Eagly & Wood, 1999)
 - Modellæring og vikarierende forsterkning
 - ”Kjønnen” leking og grensesetting (Lytton & Romney, 1991)
 - Restriksjoner på seksuell utfoldelse
 - Organisering av samfunnet gir kvinner og menn ulike roller. Rollene følger av fysiske forskjeller mellom kjønnene og omsorg for avkom.

- Krysskulturelle empiriske funn (Schmitt, 2008) i kjønnsforskjeller i personlighetstrekk. Hormonelle teorier
- Testosteron, organiseringen/maskuliniseringen av hjernen og preferanse for leker.
- Fritt (sirkulerende) testosteron: knyttet til aggresjon, dominans og valg av karriere.
- Variasjoner over kvinners menstruasjonssyklus: seksuelt initiativ (motivasjon og fantasier) og partnerpreferanser
- Status og dominans i en flokk gir også økte nivåer av testosteron hos primater. Evolusjonspsykologisk teori
- Like og ulike adaptive problemer kvinner og menn har møtt på i EEA (i det miljøet som formet oss som mennesker)
- Pardannelse (mating) og reproduksjon
- Minimal foreldreinvestering (Trivers, 1972)
- Seksuelle strategier (korttids- og langtids)
- Error management og cross-sex mind-reading